

Gemeente Breda

CULTUUR IS MEER

Beleidsnota Kunst & Cultuur

Maart 1996

BOEKMAN*stichting*

Studiecentrum voor kunst, cultuur en beleid

Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
telefoon bibliotheek 020-624 37 39

De uitleentermijn bedraagt 4 weken. Mits tijdig aangevraagd is verlenging met 4 weken mogelijk, tenzij de publikatie inmiddels is gereserveerd.

De uitleentermijn is verstreken op:

30 OKT. 1997

02 JULI 1999

INHOUD

Inleiding	pagina 1
Hoofdstuk I <i>Waarom een Stedelijk Cultuurbeleid?</i>	pagina 3
Hoofdstuk II <i>Stand van zaken</i>	pagina 4
Hoofdstuk III <i>Doelstellingen als leidraad</i>	pagina 5
Hoofdstuk IV <i>Nieuw beleid: consequenties voor het werkveld, de verschillende sectoren en de instellingen</i>	pagina 8
* Amateurkunst	pagina 9
* Initiatieven/experimenten	pagina 11
* Beeldende kunst	pagina 12
* Kunstzinnige Vorming	pagina 14
* Cultuurhistorie	pagina 16
* Literatuur en informatie	pagina 18
* Podiumkunsten en film	pagina 20
Hoofdstuk V <i>Organisatie</i>	pagina 22
Hoofdstuk VI <i>Financiering</i>	pagina 24
Samenvatting en Werkplan 1996	pagina 25
Bijlagen	
1: Overige actiepunten	pagina 27
2: Overzicht culturele instellingen en organisaties	pagina 28
3: Literatuurlijst	pagina 29

Beleidsnota KUNST & CULTUUR

INLEIDING

Kunst en cultuur zijn zo wezenlijk voor het menselijk bestaan dat we wel eens de neiging hebben er achteloos aan voorbij te gaan. Net als bij brood realiseer je je het belang ervan pas op het moment dat de schappen bij de bakker leeg zijn.

Staatssecretaris Nuis stuurde in juli 1995 aan de Tweede Kamer de nota "Pantser of ruggegraat". Daarin omschrijft hij het begrip cultuur als "het instrument waarmee ieder mens een herkenbare plaats vindt in de wereld. Ook als die wereld snel en onverwachts verandert". Culturele weerbaarheid en bagage maken de mens sterk en flexibel. En daar waar cultuur overgaat in kunst (beoefening) komt de verbeelding aan de macht. Het creatieve vermogen van de mens maakt het mogelijk om te ontsnappen aan de sleur en het vaak meedogenloze ritme van het dagelijks bestaan.

Juist in deze tijd met een snel groeiende multiculturele samenleving en een stroom van maatschappelijke veranderingen zijn kunst en cultuur van levensbelang. In een maatschappij waarin dagelijks oude zekerheden wegvallen en de technologie in een tomeloze vaart voortraast, is een culturele en kunstzinnige weerbaarheid noodzaak.

In 1975 verscheen in Breda de nota "van cultuur naar kultuur, veranderd en veranderend, beleidsnotities 1975". Uitgangspunten in deze nota waren:

- de voorwaardenscheppende rol van de overheid
- democratisering (instelling commissies ex artikel 61 en 62)
- het oprichting van een kunstuitleen
- de instelling van een gemeentelijke commissie voor beeldende kunsten.

Na 1975 rolden nog verschillende beleidsnota's voor deelterreinen op het gebied van kunst en cultuur van de persen.

Het Programakkoord 1994, het 'afsprakenboekje' van het college van B en W, zegt in het hoofdstuk Cultuur onder meer dat "...de gemeente naast en na de modernisering c.q. de vernieuwing van culturele accommodaties de zorg draagt voor de inhoudelijke invulling van het cultuurbeleid met een hoogwaardig cultureel aanbod". Een fraaie volzin, die nu in deze nota verder wordt uitgewerkt.

Reikwijdte

Cultuurbeleid staat niet op zichzelf. Cultuur heeft tal van raakvlakken met de stad en de mensen die daar wonen, werken en leven. Alleen al om die reden moet cultuurbeleid stédelijk (cultuur)beleid zijn. Het gaat erom "gezicht" te geven aan de stad. Dat is immers de plek waar het allemaal gebeurt. En dat gezicht krijgt vorm door de manier waarop een overheid omgaat met de stad en haar inwoners.

Stedelijk cultuurbeleid moet een passend en helder antwoord geven op de diverse vragen van de bevolking. Ook moet het beleid aansluiten bij de uitstraling en ambitie die Breda als stedelijk knooppunt uitdraagt. In het recente verleden heeft Breda enorme investeringen gedaan in culturele accommodaties. Artotheek, Bibliotheek Breda, De Nieuwe Veste en Chassé Theater zijn voorzieningen waar we trots op kunnen zijn. Daardoor kunnen de activiteiten, waar het uiteindelijk om gaat, in ruimere mate geschieden en kwalitatief aan waarde winnen. Daarnaast kent de stad talloze particuliere activiteiten die in een bonte mozaïek allerlei culturele nisjes opvullen.

Breda moet daarbij de specifieke kenmerken zoals het historisch karakter, beeldende kunst, het nieuwe theater en de geografische ligging uitbuiten om haar ambitie op het gebied van cultuur waar te maken. Met die sterke punten kan Breda zich onderscheiden van andere grote steden en met trots de eigen cultuur uitdragen.

Voor de toekomstige ontwikkeling van Breda als cultuurstad is het van wezenlijk belang dat we aansluiten bij en vooruit lopen op het rijksbeleid.

Meer dan tot nu toe besteedt het rijksbeleid aandacht aan het belang van de stad als vruchtbare voedingsbodem voor kunst en cultuur. Dit komt onder andere tot uiting in de zogenaamde convenanten. Dit zijn bestuursovereenkomsten waarin meerjarenafspraken worden gemaakt over de verantwoordelijkheden van de verschillende overheden. Het gaat daarbij om instellingen of voorzieningen (bijvoorbeeld productiegezelschappen en instituten van nationaal belang) die weliswaar door het rijk worden betaald, maar die onmiskenbaar hun invloed hebben op het stedelijke cultuurklimaat in de plaats waar ze gevestigd zijn. Breda heeft dergelijke voorzieningen niet.

Ook in de onlangs verschenen provinciale nota "Cultuur Centraal in Brabant" (nota van uitgangspunten 1996-1999) worden de grote steden - waaronder Breda - erkend als cultuurdragers en -trekkers. Het provinciaal beleid heeft financiële ruimte gecreëerd die bestemd is voor ondersteuning van het stedelijk cultuurbeleid.

De nota

Deze beleidsnota schetst de toekomstige positie van Breda als cultuurstad. De doelstellingen en opties worden na lezing duidelijk. In de uitwerking van de nota is sprake van verschillende keuzemogelijkheden en waar nodig een bepaalde inperking. In onze visie is deze nota in de eerste plaats een kader waarbinnen ruimte is om in de (nabije) toekomst snel te kunnen inspelen op maatschappelijke en culturele veranderingen. Daarbij wordt de multiculturele samenleving niet apart genoemd, maar maakt deze maatschappelijke ontwikkeling wel nadrukkelijk deel uit van het doelgroepenbeleid.

De doelstellingen dienen als leidraad voor veranderingen en verbeteringen van het cultuurbeleid. Het rijksbeleid spreekt van een sterke culturele ruggegraat, maar geen culturele pantsering of afbakening die bijsturing in de weg staat. Wij onderschrijven deze uitspraak. Cultuurbeleid moet geen hinderpaal of voorschrift zijn van wat wel en niet mag in de kunsten. Het moet een raamwerk zijn waarbinnen flexibel gewerkt kan worden. De creativiteit van mensen moet daarbij alle ruimte krijgen. Pas dan komt de verbeelding aan de macht.

In de hier neergelegde visie is gebruik gemaakt van het onderzoeksrapport "Positionering Breda als cultuurstad" (samengesteld uit gegevens van de burgerenquête 1994, diepte-interviews met cultuurconsumenten en opinieleiders, beleidsanalyses en literatuuronderzoek). Daarbij is vooral gekeken naar de daarin gemaakte sterkte-zwakte-analyse van de huidige situatie.

De nota volgt verder de hoofdlijnen van de eerder verschenen Startnotitie. Daarnaast hebben de discussies, nota's en conferenties met betrekking tot de opinievorming voor het nieuwe kunstenplan een belangrijke rol gespeeld.

De conceptnota werd besproken met de raadscommissie voor Cultuur, Onderwijs en Economische Zaken. Ten behoeve van organisaties, instellingen en verenigingen op het gebied van de amateurkunst werden consultatie-bijeenkomsten belegd. De in genoemde besprekingen gemaakte op- en aanmerkingen hebben op onderdelen tot wijziging, aanpassing of verduidelijking van de tekst geleid. De concept-verslagen van de consultatie-bijeenkomsten werden aan de aanwezigen toegezonden.

Het Directeuren Overleg Cultuur werd betrokken bij de totstandkoming van de verschillende fasen.

De opbouw van de nota is als volgt:

In hoofdstuk I wordt beschreven waarom het nodig is dat er een stedelijk cultuurbeleid komt.

Hoofdstuk II geeft een beknopte weergave van de beleving van het huidige beleid op basis van de gehouden onderzoeken. In hoofdstuk III worden de hoofddoelstellingen gepresenteerd die in hoofdstuk IV per beleidsterrein nader worden uitgewerkt. Hoofdstuk V besteedt aandacht aan de organisatie en de positie van Bureau Cultuur van de gemeente.

In hoofdstuk VI wordt ingegaan op de financiën, waarna de nota wordt besloten met een samenvatting en werkplan 1996.

HOOFDSTUK I

Waarom een Stedelijk Cultuurbeleid?

Cultuurbeleid is sturen in cultuur, maar ook sturen met cultuur.

In de praktijk vloeien deze twee handelingen veelal ineen. Een beleidsnotitie is dan ook de theoretische grondslag voor cultuurbeleid en culturele **praktijk**. Duidelijkheid omtrent de relaties tussen wat je voor ogen hebt met cultuurbeleid en met welke doelen je dat beleid verwezenlijkt is in deze notitie daarom op z'n plaats.

Ruimte voor nuances moet daarbij in het oog gehouden worden. Zoals eerder gezegd: beleid mag geen keurslijf zijn. Zeker niet als het om cultuur gaat.

Sturen in cultuur is kiezen. De programmering van een podium of een tentoonstellingsruimte, een opdracht aan een beeldend kunstenaar, een subsidie aan een amateurgezelschap, het investeren in of in stand houden van een accommodatie voor cultuur, al dit soort handelingen zijn terug te voeren op keuzes. Het zijn niet altijd bewuste keuzes. En in vele gevallen ontwijken we misschien ook wel keuzes. Fundamentele keuzes zijn moeilijk, al was het alleen maar omdat er zo veel vastligt in verplichtingen of in tradities.

Niet alle keuzes die gemaakt worden staan onder de directe invloed van gemeentelijke beleidsmakers. In feite is het deel dat de gemeente kan sturen niet meer dan een element in een groter geheel. In dat geheel spelen andere overheden en het particulier initiatief ook een rol.

Sturen met cultuur veronderstelt dat cultuur een instrument kan zijn om bepaalde doelen te bereiken. Vaak worden zulke doelen gesteld binnen het veld van de cultuur zelf, zoals meer cultuur, betere cultuur of varianten daarvan. Er zijn echter ook effecten die aan cultuur worden toegeschreven en die dus tot doel ervan verklaard kunnen worden.

Enkele voorbeelden:

De kracht van een historische binnenstad met veel activiteiten en evenementen hoeft niet meer bewezen te worden. Een stad met een vitaal monumentenbeleid en een echt cultuurhistorisch bewustzijn straalt dat uit. Het stedenbouwkundig gezicht (architectuur, parken, monumenten, historisch erfgoed enz.) is daarbij essentieel, maar functioneert pas goed naar de mensen die er wonen, werken en recreëren, als ook het activiteitenprogramma net zo boeiend en fascinerend is als de stad zelf. Een spraak- en smaakmakende culturele infrastructuur profileert zich via een programmatisch beleid. Daarin bepalen deels unieke aspecten de positionering van een stad als cultuurstad. Het wonen, werken en ontspannen wordt er extra aantrekkelijk door. Een goed investeringsklimaat in kunst en cultuur kan die aantrekkelijkheid alleen maar versterken. Daarmee bereikt een stad dat zij zich onderscheidt van andere, doordat zij zichtbaar, hoorbaar en voelbaar anders is. Die noodzakelijke meerwaarde is tegelijk de economische meerwaarde van het cultuurbeleid. Het zijn de redenen waarom bedrijven zich graag in een stad willen vestigen. De redenen ook waarom het cultuurbedrijf als totaal een grote spin-off krijgt in het cultuurtoerisme.

Stedelijk gezicht en programma bevorderen bij de juiste aanpak een proces waarin ook kunstenaars willen wonen en werken. Voor de ontwikkeling van Breda als cultuurstad is dat proces belangrijk.

Breda heeft alle potenties om een dynamische cultuurstad te worden. Er is een historische binnenstad, een forse studentenpopulatie, een groot achterland, een markante en strategische geografische ligging ten opzichte van de Randstad, Vlaanderen en Midden-Brabant en een aantal fraaie culturele accommodaties op loopafstand van elkaar. Daarbij gaat het om accommodaties die vaak al een bovenregionale uitstraling hebben.

Aantrekkelijkheid, veelkleurigheid en economische meerwaarde leiden tot een sterk cultureel bewustzijn. Dat bewustzijn is doel op zich omdat het mensen weerbaar maakt bij het zoeken en bepalen van hun identiteit.

Alvorens onze doelstellingen voor de komende jaren te presenteren, bekijken wij in het volgende hoofdstuk hoe de huidige stand van zaken wordt ervaren.

HOOFDSTUK II

STAND VAN ZAKEN

In het onderzoeksrapport "Positionering Breda als cultuurstad" wordt een beeld gegeven van het huidige kunst- en cultuurbeleid. In dat rapport worden de sterke en de zwakke onderdelen van het cultuurbeleid weergegeven. In deze paragraaf beschrijven we in vogelvlucht de belangrijkste opmerkingen uit dit rapport.

* Het *basisvoorzieningspakket* op het gebied van kunst en cultuur in Breda is over het algemeen goed en verschilt niet van dat van andere steden. In vergelijking met andere steden brengen veel Bredanaren een bezoek aan de schouwburg en de bibliotheek. Met het museumbezoek en de deelname aan kunstzinnige vormingsactiviteiten is het minder goed gesteld. Daar scoort Breda lager dan elders. Evenementen en festivals als Open Monumentendag, Festival Cultureel Gekleurd, Taptoe, Jazzfestival Breda, Stripdagen, Kulturele Amateur Manifestatie en cultuurhistorische presentaties (waaronder archeologie) krijgen wel veel bezoekers op de been. Bij die activiteiten blijkt dat vooral de combinatie van uitgaan en de gezelligheid van de oude binnenstad aantrekkelijke factoren zijn. Ondanks deze positieve constatering moeten we toch vermelden dat de deelname van Bredanaren aan kunst en cultuur op basis van cijfers uit 1993 en 1994 achterblijft bij het landelijk gemiddelde. Dat komt wellicht omdat mensen niet goed op de hoogte zijn of niet in de gelegenheid zijn om deel te nemen of omdat het aanbod onvoldoende of onvoldoende aantrekkelijk is.

* Breda benut te weinig haar grote *cultuurhistorische waarde*, terwijl de geschiedenis van stad en streek voldoende aanleiding geven om daar een attractief beeld van te schetsen. De presentatie-mogelijkheden zijn onvoldoende en er is te weinig samenhang in de activiteiten.

* Breda is een historische stad met een "singelhart" waarbinnen de mensen wonen, werken en ontspannen. De *toekomstige bestemming van historische en gezichtsbepalende panden* en de invulling van het Chasséterrein zijn daarom van grote invloed op het profiel van Breda als cultuurstad.

De totstandkoming van nieuwe en gerenoveerde culturele accommodaties geven de stad een toegevoegde waarde en maken haar aantrekkelijk voor een bezoek. Voordeel daarbij is dat de meeste culturele voorzieningen geconcentreerd en op loopafstand van elkaar liggen. Ze zijn verder gemakkelijk met het openbaar vervoer te bereiken. Het "*culturele kwartier*" dat zo ontstaat biedt grote mogelijkheden voor samenhang, samenwerking en het inspelen en vooruitlopen op toekomstige ontwikkelingen.

* Dankzij activiteiten van o.a. De Beyerd, Lokaal 01, Kunstacademie St. Joost en particuliere initiatieven heeft de *beeldende kunst* in Breda een landelijke uitstraling. Uitbouw van die positie (verankering in het Kunstenplan), maar ook een stimulerend atelierbeleid en het vergroten van kansen voor (jonge) talentvolle kunstenaars verdienen extra aandacht.

Ook in andere sectoren, bijvoorbeeld de filmkunst, is meer aandacht nodig voor een kunstenaarsbeleid. Daarbij horen de ontwikkelingskansen voor jong talent en een vestigingsbeleid voor kunstenaars en produktiekernen.

* Het *evenementen- en festivalbeleid* (Jazzfestival Breda, Taptoe, Stripdagen enz.) is behoorlijk ontwikkeld. Op dit terrein zou een meer artistiek-gerichte profilering op zijn plaats zijn. De potentie voor deze ontwikkeling is zeker aanwezig. Het Muziekfestival West-Brabant is daar een goed voorbeeld van.

* Het *aanbod op muziekgebied* is zwak. Dat geldt zowel voor de symfonische muziek en de kamermuziek (klassiek en eigentijds) als de sectoren jazz, pop en geïmproviseerde muziek. Een nauwe relatie van het gemeentelijk beleid met het rijksbeleid ontbreekt. In tegenstelling tot andere middelgrote steden heeft Breda geen rijksgesubsidieerde instelling of voorziening.

HOOFDSTUK III

DOELSTELLINGEN ALS LEIDRAAD

1. Grotere publieksdeelname.

Om meer mensen naar culturele activiteiten te trekken moeten vraag en aanbod beter op elkaar worden afgestemd. Bij de ontwikkeling van de vraagzijde moet de aandacht meer gericht worden op marketing, kunsteducatie en actieve kunstbeoefening. Bij de aanbodzijde moet de uitdaging zich meer richten op zaken die in brede kringen van de samenleving spelen. Daarbij moet er aansluiting gezocht worden met nieuwe publieksgroepen in en buiten Breda.

We constateerden al dat mensen niet gemakkelijk deelnemen aan culturele activiteiten. De mate waarin deze activiteiten toegankelijk zijn speelt daarbij een grote rol. Die toegankelijkheid bestaat voor een deel al in de cultuuruitingen die de stad kent. Het toekomstig cultuurbeleid moet erop gericht zijn deze uitingen te behouden, te versterken en te ondersteunen. Daarbij doelen we op de activiteiten van de instellingen en de jaarlijks terugkerende evenementen als: Kermis, Stripdagen, Nederlands Kunst- en Antiekbeurs, Jazzfestival, Carnaval enz. Kortom: activiteiten van verschillende aard waar grote aantallen bezoekers van binnen en buiten Breda op af komen.

Er moeten verder nieuwe publieksgroepen in kaart worden gebracht. Voordat we deze nieuwe groepen aantrekken moeten we eerst goed nadenken over het huidige en toekomstige aanbod en de toenemende veranderende samenstelling van de bevolking. Er zal een op de vraag afgestemd breed aanbod moeten komen, waarbij we een doelgroep-gerichte benadering moeten hanteren. Deze benadering kan gericht zijn op leeftijd, belangstelling of culturele achtergrond. Bij het aanbod komen zaken als prijsbeleid, openingstijden, cultuurhistorische activiteiten, visitor-management, reclamevoering enz. naar voren.

Deze elementen zijn van wezenlijk belang als we praten over een groeiende deelname aan culturele activiteiten. Natuurlijk vergt zo'n aanpak een goede afstemming en coördinatie.

Een bijzondere plaats kennen wij hierbij toe aan de cultuureducatie.

Cultuureducatie kan het beste omschreven worden als 'het doelgericht leren omgaan met kunst en mensen ontvankelijk maken voor cultuur(uitingen)'. In de eerder genoemde nota "Pantser of ruggegraat" zegt staatssecretaris Nuis het zo: "Mensen, vooral jonge mensen, moeten beter worden toegerust om een eigen weg te vinden in het overstelpende aanbod van cultuuruitingen, met nadruk op het zelfstandig leren kiezen voor kwaliteit".

Om mensen zo toe te rusten zijn binnen en buiten het onderwijs veel inspanningen nodig. En het ligt voor de hand om tussen die twee een goede relatie tot stand te brengen.

Op verschillende manieren werd tot nu toe al het nodige ondernomen. Het scholenproject van de Stichting Jazz Ten Toon, de schoolconcerten van De Nieuwe Veste, de educatieve publieksbegeleiding bij bijzondere tentoonstellingen van De Beyerd en Breda's Museum, theatervoorstellingen van de schouwburg en schoolbibliotheekwerk door Bibliotheek Breda zijn veelbelovende voorbeelden, maar in veel gevallen zijn ze nog te vrijblijvend.

Het is nu zaak om voor de effecten op lange termijn een structureel beleid te ontwikkelen, dat zich vooral richt op de jeugd van de hoogste groepen van de basisschool en de eerste klassen van het voortgezet onderwijs.

Omdat het onderwijs het beste transportmiddel voor cultuur is, zou cultuur eigenlijk tot het basispakket van het onderwijs moeten behoren. Daarbij zou de culturele sector dat zelf moeten aanbieden. Om dit te bereiken moet het stuurbare deel van ons cultuurbestel worden ingezet. We denken daarbij aan het theater, de beeldende kunstinstellingen, de kunstzinnige vorming, het museum, de bibliotheek enz. Het niet direct stuurbare deel, het al of niet gesubsidieerde particulier initiatief (bijv. Jazzproject), verdient ondersteuning en omarming.

Cultuureducatie richt zich echter niet alleen tot het onderwijs. Activiteiten als Open Monumentendag, tentoonstellingen, theaterbezoek, rondleidingen, lezingen enz. hebben eveneens educatieve elementen in zich en zijn vaak gericht op verschillende doelgroepen.

2. Kwaliteit en topkwaliteit.

De stad moet een podium zijn voor kunstenaars en kunstprodukten. Stedelijk, nationaal en internationaal. Kwaliteit moet daarbij voorop staan. Een zorgvuldige keuze van kunstenaars, kunstprodukten en -producties is daarbij voorwaarde.

Uit het onderzoek "Positionering Breda als Cultuurstad" komt naar voren dat vooral de ondersteuning van kunstenaars meer aandacht verdient. Kunst kan pas bloeien als er opdracht voor gegeven wordt. In het verleden gaven vorsten en kerkvaders opdrachten aan architecten, orkesten, schilders en dichters.

Ook in het heden moeten we zorgen dat onze stad een podium is voor kunstenaars of het nu architectuur, beeldende kunst, film, muziek of bijzondere evenementen betreft.

De stad bezit voldoende kwalitatief potentieel om daar meer of zelfs extra aandacht aan te besteden. Dit potentieel betreft zowel het amateur- als het beroepscircuit binnen de verschillende takken van kunst en cultuur.

Niet in alle gevallen is het vanzelfsprekend dat de aandacht alleen op stedelijke kunstenaars of kunstprodukten wordt gericht. Een wisselwerking, of in sommige gevallen een confrontatie, tussen stedelijke kwaliteit en (inter)nationale kwaliteit leidt tot inspiratie en spiegeling van het eigen produkt (ijking). Het wezen van cultuurontwikkeling blijft daardoor actueel en de discussie over mooi en lelijk, spannend en saai boeiend.

We geven enkele voorbeelden.

* Op het gebied van de *architectuur* zijn de eerste resultaten geboekt. Werken van bekende architecten hebben een stimulerende en inspirerende invloed op de plaatselijke kwaliteit. Maar er is een constante aandacht nodig voor de verdere ontwikkeling van het architectuurbeleid.

* Dat geldt ook op het gebied van de *beeldende kunst*. We noemen het voorbeeld van de tentoonstellingen in De Beyerd, waarin verschillende aspecten van de hedendaagse beeldende kunst aan bod komen: grafische-, industriële- en ruimtelijke vormgeving, fotografie, architectuur, beeldhouwkunst, design enz. De activiteiten tonen aan dat de "kunsthal"-formule nog steeds een aantrekkelijke is. Ook in de openbare ruimte zijn fraaie voorbeelden te vinden. En particuliere initiatieven als de tentoonstellingen van de Stichting Fundament in Park Wolfslaar behoren hiertoe.

Op meer plaatselijk niveau geeft de stadscollectie een goed beeld van de in de stad aanwezige kwaliteit.

Ook in de collectie van Breda's Museum zijn beeldende kunst en toegepaste kunst uit het verleden van stad en wijde regio in ruime mate voorhanden. In een betere huisvesting zullen deze de nodige aandacht krijgen.

Voor het toekomstig beleid is meer wisselwerking tussen de verschillende onderdelen nodig.

* Kunstakademie St. Joost wordt nationaal en internationaal geroemd om zijn opleidingen op het gebied van o.a. grafische vormgeving, fotografie, mode, film en audio-visuele kunsten. St. Joost is tegelijkertijd de belangrijke oorzaak van een relatief grote kunstenaarspopulatie in de stad. Het is van belang de academie nadrukkelijker te betrekken bij activiteiten op het gebied van beeldende kunst, vormgeving, fotografie en audio-visuele kunsten.

* Breda heeft goede tot zeer goede *filmmakers*. Daarvan zien we in Breda echter veel te weinig terug. Een actieve promotie van dit produkt is nodig. Net zo als het verstrekken van incidentele produktiesubsidies. Dat kan onder andere door deze produkten op te nemen binnen de programmering van kwaliteitsfilms in Chassé Cinema.

* Het verbinden van een *huisgezelschap of voorziening aan het Chassé Theater* moet nadrukkelijk onderzocht worden. Bewezen is dat daarvan een kwaliteitsimpuls uitgaat naar de bloei van het theaterleven. Hetzelfde geldt ook voor spraak- en smaakmakende programmatische initiatieven.

3. Herkenbaar cultureel imago.

In weerwil van kwalificaties als geen gezicht, te weinig niveau, conservatief, lawaaiig - nogal eens te beluisteren binnen Breda - is het imago van de stad per saldo positief: gezellig, gemoedelijk, gastvrij en mooi. Dat positieve imago moet versterkt en meer cultureel van karakter worden.

Voorgaande hoofddoelstellingen (vergroten publieksdeelname en streven naar kwaliteit) zijn essentieel. Realisering daarvan zal zonder twijfel invloed hebben op het imago van de stad. In dat opzicht is het scheppen van een "herkenbaar cultureel imago" geen doel op zich, maar een logisch gevolg van de inspanningen die wij ten aanzien van publieksdeelname en kwaliteit willen verrichten.

Maar het scheppen van een herkenbaar cultureel imago is geen zaak van 'de cultuur' alleen. Facetten als monumenten, aankleding, verwijzing, informatie, kwaliteit van het voorzieningenniveau, cultuur en toerisme spelen daarin een belangrijke rol.

Een herkenbaar cultureel imago vraagt om een gezamenlijke aanpak. De culturele sector kan daaraan zeker een steentje bijdragen.

We geven daarvan enkele voorbeelden.

* Juist de typische gezellige, warme, overzichtelijke, soms zelfs knusse manier waarop historische steden zijn gebouwd blijken grote *aantrekkingskracht* te hebben op het publiek. In Breda geldt dat zeker voor de oude binnenstad. De Grote Kerk, het Begijnhof, het Kasteel van Breda, park Valkenberg, de Havermarkt, de Kloosterkazerne, de Beyerd en de intieme binnenstadsstraatjes in het winkelgebied worden door de bezoekers meer dan gewaardeerd. Ook de zichtbaar gemaakte archeologische vondsten prikkelen de nieuwsgierigheid naar het verleden. En Bibliotheek Breda/De Nieuwe Veste, het Chassé Theater en de Artotheek zijn inmiddels hedendaagse bezienswaardigheden die verdiende aandacht krijgen van een breed publiek.

* Alle bezienswaardigheden moeten onderdeel worden van het *historisch imago*. Een van de eerste stappen die gezet moet worden is de integratie van het Breda's Museum, Archeologie en de cultuurhistorische taken van het Gemeentearchief en de huisvesting op een prominente plaats in de (historische) stad. Deze stap en het houden van tentoonstellingen en presentaties moeten ons collectief geheugen opfrissen. Maar daarmee zijn we er nog niet.

Ook de ontsluiting van bezienswaardigheden en een bepaald deel van de monumenten zijn zaken die opgepakt moeten worden.

Cultuur kan in dit verband een historische attractie worden voor bewoners en bezoekers.

* Onder de bezienswaardigheden mogen we de *beelden* in de stad, oud en nieuw, niet vergeten. Spraakmakende tentoonstellingen kunnen vanuit de invalshoek van de hedendaagse kunst een bijdrage leveren aan het scala van mogelijkheden om zo het cultureel imago inhoud te geven.

* *Festivals en evenementen* geven kleur aan een stad. Zeker historische steden vormen een exclusief decor voor tal van evenementen. Deze evenementen brengen mensen in contact met niet alledaagse cultuuruitingen en leiden vaak tot prikkels om méér te gaan zien of horen. Het Jazzfestival is daarvan een goed voorbeeld. Zulke initiatieven verdienen stimulering en steun. Ze moeten echter wel beantwoorden aan de culturele boodschap en een positieve bijdrage leveren aan de beeldvorming van de stad.

* Effecten van positieve *free-publicity* in en buiten Nederland door culturele activiteiten uit onze stad zijn van niet te onderschatten betekenis. Ze dragen bij tot een positief beeld van Breda.

HOOFDSTUK IV

NIEUW BELEID

Consequenties voor het werkveld, de verschillende sectoren en de instellingen

Het formuleren van beleidsdoelstellingen betekent onvermijdelijk het maken van keuzes. Keuzes voor een ontwikkeling die zowel het stuurbare als het niet direct stuurbare deel van ons culturele bestel aangaat. De consequenties daarvan en de prioriteitsstelling daarbinnen raken alle kunst- en cultuursectoren en -instellingen. Maar ook de particuliere sector is betrokken bij dit ontwikkelingsproces.

Het betekent concreet dat voor een succesvol en aantrekkelijk cultuurklimaat in Breda de overheid en het "veld" zich moeten voegen naar de vastgestelde doelstellingen en werken aan de uitvoering daarvan. Dit betekent ook dat het handelen getoetst wordt aan de doelstellingen van het cultuurbeleid.

Die doelstellingen zijn:

- vergroten van de publieksdeelname
- kansen scheppen voor kwaliteit en topkwaliteit, stedelijk en (inter)nationaal
- werken aan een herkenbaar cultureel imago van de stad.

Een gemotiveerde afwijking van het beleid kan daarvan de uitkomst zijn. We stelden immers dat cultuurbeleid flexibel moet zijn en geen voorgeschreven keurslijf is. Maar het merendeel van de keuzes in het cultuurbeleid moet de toetsing op basis van de doelstellingen kunnen doorstaan.

Dat die toetsing per cultuur-onderdeel verschillend zal zijn, spreekt voor zich. De produkten van de amateursector worden uiteraard anders 'gewogen' dan die van de professionele instellingen.

In de rest van dit hoofdstuk geven we per onderdeel aan welke maatregelen en inspanningen noodzakelijk zijn om het gekozen beleid waar te maken.

1. Amateurkunst

Amateur betekent letterlijk "liefhebber". De amateurkunstbeoefening is een belangrijke factor in het stedelijk kunst- en cultuurbeleid. Het gaat om grote, deels niet of nauwelijks georganiseerde groepen. Naar buiten toe kennen we vooral de regelmatig optredende amateur toneelgroepen, opera- en operettegezelschappen, (harmonie- en fanfare-)orkesten, koren, dans- en balletgroepen (scholen), literaire salons en exposerende groepen uit de beeldende sector, AV/film en fotografie.

Deelname aan een van deze kunstuitingen is vaak een eerste en enige kennismaking van mensen met cultuur. Het "samen iets willen doen" leidt bovendien vaak tot grote saamhorigheid en zelfwerkzaamheid. En wat minstens zo belangrijk is: de amateurkunst is vaak een goede ingang om kunstbezoek te stimuleren.

De amateurkunst-beoefening wordt terecht door de overheid gesteund met subsidies. Daarmee schept de overheid een belangrijke "levensvoorwaarde" voor de amateurkunst. Daar mag het echter niet bij blijven. Het ontvangen van steun leidt tot verplichtingen, over en weer. Tot nu toe was subsidie vooral bedoeld om een vereniging of organisatie een (financiële) steun in de rug te geven, waarbij de kwantiteit in hoge mate het subsidiebedrag bepaalde. Wij vinden dat ook de kwaliteit van het artistieke produkt, de vernieuwing en de oorspronkelijkheid meer aandacht bij het toekennen van subsidie moeten krijgen.

Naar onze mening kan de amateursector een goede aansluiting vinden bij onze doelstelling om de publieksdeelname te vergroten. Want zowel de actieve als consumptieve deelname zijn nauw aan deze sector verbonden. Actieve deelname door meer mensen voor toneelspelen of het spelen in een harmonie of zingen in een koor te interesseren. Consumptieve deelname door meer mensen te stimuleren te komen kijken of luisteren naar een uitvoering. Beide elementen kunnen prikkelen om ook andere activiteiten op het gebied van muziek, dans, theater e.d. te gaan bekijken of beluisteren.

Wij stellen daarom de volgende maatregelen voor:

* In een *nieuwe subsidieregeling* willen wij aandacht besteden aan aspecten als:

- professionaliteit van de artistieke leiding
- kwaliteit van het artistieke produkt
- activiteiten die een organisatie onderneemt op het gebied van de inhoudelijke ontwikkeling
- continuïteit
- hoe een vereniging probeert mensen aan zich te binden en de publieke belangstelling te vergroten.

* Het *subsidiebudget* moet binnen redelijke grenzen bij het bovenstaande aansluiten.

* *De inhoudelijke ontwikkeling in samenwerking met de professionele instellingen bevorderen.*

Het is bekend dat verschillende verenigingen veel energie stoppen in de inhoudelijke ontwikkeling. Bijvoorbeeld bij harmonieën door een jeugdopleiding in te richten en bij koren door een gerichte vocale training onderdeel van de repetitie te laten zijn.

Naar onze mening kunnen deze opleidingsaspecten nog uitgebreid worden. In overleg met de betrokken organisaties en De Nieuwe Veste moeten de mogelijkheden nader worden onderzocht.

* *Periodiek het artistieke niveau toetsen.*

Voor verenigingen is groei belangrijk. Groei in kwantiteit, maar ook in kwaliteit. Het laatste aspect is bij de harmonie- en fanfaresector traditiegetrouw goed ontwikkeld door middel van concoursen. Wij vinden dat een goede zaak, omdat verenigingen daardoor regelmatig een spiegel wordt voorgehouden van hun "kunnen". Daarom maakt in deze sector periodieke concoursdeelname onderdeel uit van de subsidieregeling.

Voor andere sectoren willen wij nagaan op welke wijze een vorm van toetsing kan plaatsvinden. Het spreekt vanzelf dat dit in overleg met de betrokken sectoren moet gebeuren.

* Een "*stimuleringsfonds*" instellen.

Dit fonds moet als een aanvulling op het subsidiebudget worden gezien en bijzondere producties op het gebied van de amateurkunst stimuleren en (financieel) mogelijk maken. Wij denken daarbij aan producties die qua aard en niveau gangbare uitvoeringen op het gebied van muziek, dans en theater overstijgen. Enkele voorbeelden uit het recente verleden: koorproject Viadana, samenwerkingsconcert harmonie St. Caecilia en harmonie Thorn, de Carmina Burana enz.

* Een goede *overlegstructuur* tot stand brengen. Zo'n structuur is een waardevol hulpmiddel bij het ontwikkelen van samenhang en afstemming. Afstemming bijvoorbeeld over de culturele agenda of spreiding van de activiteiten.

De instelling van een "platform amateursector" dat samengesteld wordt uit vertegenwoordigers van onderdelen van deze sector heeft daarom hoge prioriteit.

* Een nader onderzoek instellen naar de *mogelijkheden van een meerjarensubsidie*.

Tot nu toe wordt subsidie per jaar toegekend. Het is denkbaar om met de amateursector een langere periode af te spreken, bijvoorbeeld 4 jaar. Een dergelijk systeem biedt voor een langere termijn grotere zekerheid aan verenigingen en beperkt het aantal administratieve handelingen inzake aanvraag en toekenning.

* *Ondersteuning* bieden vanuit Bureau Cultuur (éénloket-functie) en de overige culturele instellingen, specifiek De Nieuwe Veste.

Een goede accommodatie is een belangrijke voorwaarde voor het welslagen van een goede uitvoering.

Breda heeft in het algemeen behoorlijke accommodaties waar de amateursector terecht kan voor uitvoeringen op het gebied van theater en muziek. Een uitzondering daarop vormen enkele sociaal-culturele centra die voor harmonieën en koren om akoestische redenen en als gevolg van de verscherping van de milieuwet minder geschikt zijn. Een aantal kerken biedt goede mogelijkheden voor koren; voor harmonieën en fanfares zijn nauwelijks alternatieven te bedenken. Zij zijn meestal aangewezen op professionele accommodaties.

Voor de amateursector zullen wij goed in de gaten houden dat de professionele accommodaties tegen betaalbare vergoedingen beschikbaar blijven.

Als het gaat om repetitie-mogelijkheden en in sommige gevallen huisvesting, is de markt wat minder gewillig.

Op korte termijn willen wij de repetitie-mogelijkheden voor de amateursector verbeteren. Daarnaast zal de huisvestingsproblematiek van enkele (semi-)professionele produktiekernen aangepakt worden.

Wij denken daarbij aan een "cultureel verzamelgebouw", dat huisvesting biedt aan genoemde organisaties en waarin naast gelegenheid voor repetities ook mogelijkheden voor kleinschalige uitvoeringen aanwezig zijn.

In het kader van de decentralisatie van onderwijsgebouwen willen wij nader bekijken of en in hoeverre deze gebouwen te gebruiken zijn voor dit doel.

2. Initiatieven/experimenten/evenementen/manifestaties

De ontwikkeling van cultuur is in hoge mate afhankelijk van vernieuwing, confrontatie, durf en oorspronkelijkheid.

Om die reden werd vele jaren geleden een budget beschikbaar gesteld om initiatieven, experimenten, manifestaties en evenementen mogelijk te maken. Daarbij gold de regel: wie het eerst komt, die het eerst maalt.

De aanvragen overstijgen inmiddels de financiële mogelijkheden. Maar juist op dit gebied moet een overheid stimuleren, prikkelen en uitdagen. Activiteiten in die sfeer leiden ook veelal tot een bovenregionale uitstraling en aantrekkingskracht. Evenementen als het Muziekfestival West-Brabant en het Jazzfestival Breda zijn daar goede voorbeelden van.

De aard van het budget laat echter geen structurele subsidiëring toe. Daarmee zouden komende nieuwe initiatieven financieel onmogelijk worden. Toch wordt het budget voor een groot deel gebruikt voor structurele activiteiten. Dat komt omdat nieuwe initiatieven meerdere jaren nodig hebben om hun bestaansrecht te bewijzen en binnen een kort tijdsbestek meestal onvoldoende mogelijkheden zien om de kosten door middel van fondswerving en entrees af te dekken. Uitgangspunt zal toch moeten zijn dat initiatieven, experimenten en manifestaties op enig moment zichzelf moeten kunnen bedruipen. Een financiële ondersteuning voor een van tevoren afgesproken periode is daarbij richtsnoer.

Initiatieven, experimenten, festivals, evenementen en manifestaties dragen in het bijzonder bij aan het ontwikkelen van een cultureel imago van de stad. Omdat wij aan die doelstelling een hoge prioriteit toekennen, verdienen nieuwe initiatieven en festivals kansen voor ontwikkeling. Omdat het budget voor dergelijke activiteiten beperkt is, zullen wij festivals en initiatieven die de toets der kritiek kunnen doorstaan een eerste kans geven. Een inhoudelijke samenwerking tussen culturele instellingen en evenementen willen wij daarbij stimuleren.

Aan de subsidietoekenning zullen wij voorwaarden verbinden door een regeling te ontwikkelen waarin zijn opgenomen:

* *Toetsingscriteria* ten aanzien van:

- de betekenis en meerwaarde voor stad/regio
- publieksbereik,
- kwaliteit
- oorspronkelijkheid,
- haalbaarheid (ook financieel),
- professionaliteit en
- organisatie.

* *De wijze van toetsing*. Bijvoorbeeld door het betrekken van deskundigen, mensen die aan landelijke of provinciale organisaties zijn verbonden. (Overigens hebben wij niet de intentie om een uitvoerige adviesstructuur tot stand te brengen. Het gaat om kleine ad hoc commissies van ten hoogste drie deskundigen).

* *De inrichting van het plan*. Daaronder vallen:

- termijnen van indiening
- onderdelen waarvoor het subsidie is bedoeld.

* *De duur* van het subsidie: eenmalig of meerjarig.

Het is belangrijk dat deze werkwijze voldoende mogelijkheden van opbouw krijgt. Wij realiseren ons dat het huidige budget, gezien de aard van de activiteiten, daartoe onvoldoende is. Om die reden zal het budget voor 1996 eenmalig worden verhoogd.

3. Beeldende Kunst

"Dat het kunstbeleid steeds aanbodbeleid zou zijn acht ik onhoudbaar. Er is dus alle reden niet meteen maar aan te nemen dat kunst en cultuur het nu eenmaal naar haar aard zonder publiek moeten stellen".

Dit citaat uit de notitie Cultuurbeleid van toenmalig minister Brinkman (1984) vormt een eerste officiële opening naar een betere wisselwerking tussen beeldende kunst en publiek. Begrippen als distributie en publieksbereik komen daarbij op tafel en hebben tot doel de toegankelijkheid van beeldende kunst aan de orde te stellen. Ook in de uitgangspuntennota "Pantser of ruggegraat" pleit staatssecretaris Nuis voor een actieve deelname van de bevolking bij de totstandkoming van kunstuitingen in de leef- en woonomgeving.

Vanuit onze doelstelling om de publieksdeelname op het gehele terrein van kunst en cultuur te vergroten is het nodig om opnieuw na te denken over de manier waarop beeldende kunst wordt gepresenteerd. Maar ook ons streven om kwaliteit en topkwaliteit - stedelijk en (inter)nationaal - een krachtige plaats te geven in ons beleid, biedt aanknopingspunten voor het gebied van de beeldende kunst. En al eerder noemden wij de beeldende kunst als belangrijk instrument bij het ontwikkelen van een herkenbaar cultureel imago van onze stad.

Onze doelstellingen willen wij concretiseren via zes 'middelen' te weten: publiek, productie, kunstenaars, advisering, collectie en stadscollectie

1. Publiek

Om tot een vergroting van de publieksdeelname te komen, is het nodig allereerst het beleid te richten op het verhogen van de interesse voor beeldende kunst.

Daarvoor is het belangrijk dat:

- de Beyerd-tentoonstellingen met behulp van *educatieve activiteiten* begeleid en geïntroduceerd worden bij het onderwijs.
- *De relatie tussen het aanbod en de afname versterkt wordt.* Artotheek Breda is een goed instrument om de toegankelijkheid van beeldende kunst voor het publiek te vergroten. Gerichte acties, waartoe ook educatieve activiteiten behoren, moeten hierin voorzien. De Artotheek moet zich in het aanbod onderscheiden van commerciële kunstverhuurbedrijven.
- Activiteiten op het *grensvlak van professie en liefhebberij* te ontwikkelen, bijvoorbeeld in de vorm van cursussen, in samenwerking met culturele instellingen (bijv. De Nieuwe Veste).
- *De bevolking actief te betrekken* bij de totstandkoming van kunstuitingen in de openbare ruimte.

2. Productie

Middelen hierbij zijn:

- *Strikte toepassing van de 1,5% regeling.* Hierbij wordt 1,5% van de kale verbouw- of nieuwbouwkosten van openbare gebouwen bestemd voor beeldende kunst. Wel willen wij nagaan of onverkorte handhaving in geval van kleine opdrachten zinvol is. Het is denkbaar in die gevallen een fonds in te richten dat, aangevuld met andere stortingen, gebruikt kan worden om beeldende kunstwerken te realiseren op diverse plekken in de stad.
- Het op niveau houden van het *Fonds Artistieke Werken* vergt een consistente voeding, waardoor het mogelijk wordt een meerjarenbeleid voor de realisering van beeldende kunstprojecten te ontwikkelen.
- Het ontwikkelen van een *structuurplan voor "kunst in de openbare ruimte"*, waarbij een juiste afstemming met het "structuurplan openbare ruimte" uitgangspunt moet zijn.
- Met betrekking tot het *aankoop- en opdrachtenbeleid* willen wij een goed evenwicht bewaken tussen de (inter)nationale en plaatselijke kwaliteit.
- *Steun aan Lokaal 01* in haar streven om in het kunstplan 1997-2000 te worden opgenomen. Dit kunstenaarslaboratorium levert een belangrijke bijdrage aan het beeldend kunstklimaat door haar programmering en interactie

met andere kunstsegmenten.

Wij willen Lokaal 01 een extra eenmalige subsidie toekennen. Daarmee kan Lokaal 01 de mogelijkheden verkennen om duurzaam haar activiteiten in de stad op een hoger plan te brengen.

3. Kunstenaars

We denken hierbij aan:

- *Voorwaarden te scheppen voor werken en wonen.* De Vereniging Atelier Kunstenaars heeft ervoor gezorgd dat Breda een aantal goede ateliervoorzieningen heeft. Het op niveau houden en uitbreiden van het atelierbestand is binnen het huidige subsidievolume nauwelijks mogelijk. Verhoging van het gemeentelijk subsidie aan de VAK heeft daarom prioriteit. Nader zal worden gezien in hoeverre het atelierbeleid onderdeel kan zijn van nieuwbouw- en/of restauratieprojecten.
- Waar mogelijk zal een ruimhartige interpretatie van de *Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars (WIK)* worden voorgestaan.
- De instelling van een jaarlijkse *aanmoedigingsprijs* voor Bredase beeldend kunstenaars willen wij nader onderzoeken.
- In overleg met BOA, NBKS, kunstacademie St. Joost zullen wij onderzoeken welke *ondersteunende activiteiten* voor kunstenaars ontwikkeld kunnen worden.

4. Advisering en toetsing

De gemeentelijke commissie voor Beeldende Kunst geeft gevraagd en ongevraagd adviezen over aankopen, opdrachten, toepassing van de percentage regeling en kunst in de openbare ruimte.

Wij willen:

- De *adviesfunctie* van de gemeentelijke commissie voor Beeldende Kunst *in stand houden*.
- Het *takenpakket* nader actualiseren.
- Deze commissie *betrekken bij de beoordeling van* initiatieven en projecten waarvoor een financiële bijdrage wordt gevraagd (o.a. in het kader van de besteding van de gelden uit het IPO/VNG-convenant voor beeldende kunst).
- De vertegenwoordiging van Bredase kunstenaars in de commissie nader bezien.

5. Stadscollectie

In 1988 werd een begin gemaakt met het samenstellen van een stadscollectie die tot doel heeft de ontwikkelingen op het gebied van de beeldende kunst van in Breda werkzame kunstenaars vast te leggen. Uitbouw van deze collectie vinden wij belangrijk, omdat daarmee een document tot stand komt van de ontwikkelingen van de beeldende kunst in Breda.

Over de wijze waarop aankoop, beheer en presentatie gestalte moeten krijgen, inclusief de rol die de gemeentelijke commissie voor Beeldende Kunst daarbij moet spelen, zal een afzonderlijke notitie verschijnen. Omdat de omvang van de collectie nu reeds tot opslagproblemen leidt, hebben wij mede gezien de gewenste museale condities een deel van de collectie bij Breda's Museum ondergebracht.

4. Kunstzinnige Vorming

De ontwikkeling van de kunstzinnige potenties bij mensen kan niet vroeg genoeg beginnen. Een kind komt al op zeer jonge leeftijd in aanraking met kunst en cultuur. In eerste instantie is dat binnen het gezin en/of de kinderopvang en vanaf het vierde jaar in het basisonderwijs. Dat laatste is belangrijk, omdat kunst en cultuur naast een algemene kennisverwerving een noodzakelijke aanvulling vormen op een evenwichtige persoonlijkheidsontwikkeling.

Naast de kennismaking met kunstzinnige vorming in het onderwijs hebben de centra voor kunstzinnige vorming (muziekscholen en creativiteitscentra) in de loop der jaren ruime mogelijkheden gecreëerd om kinderen, jongeren en ouderen in de gelegenheid te stellen zich te scholen in een van de vele vormen van kunstzinnige vormingsactiviteiten (instrument bespelen, tekenen, schilderen, dansen, zingen enz.).

In de zeventiger jaren zijn daar de opleidingen voor leden van harmonie- en fanfaregezelschappen en koren bijgekomen. Deze functioneren op basis van landelijke raamleerplannen. Begin tachtiger jaren werd de zogenaamde steunfunctie aan deze instellingen gekoppeld. Vanuit de opvatting dat kunstzinnige vorming een onlosmakelijk deel van de algemene ontwikkeling en vorming van kinderen is, werden onderwijsgeevenden geholpen bij het inrichten van de kunstzinnige vakken in het onderwijs. Het centraliseren van de steunfunctie in het provinciale steunfunctie-instituut BISK (1987) heeft de relatie met het onderwijs verzwakt.

De kunstzinnige vorming is een van de belangrijkste instrumenten om onze doelstelling ten aanzien van het vergroten van de publieksdeelname aan kunst en cultuur te realiseren. Daarvoor is het nodig binnen De Nieuwe Veste accenten aan te brengen in de:

- opleidingsstructuur
- de relatie met het onderwijs
- en de bemiddelingsfunctie.

Op het gebied van de *lessen/cursussen* willen we:

* Een *brede toegankelijkheid* bevorderen via:

- tarieven
- diversiteit in het les- en cursusaanbod, d.w.z. een cursusaanbod toegesneden op specifieke doelgroepen (kinderen, jongeren, studenten, ouderen, migranten)

* Specifiek voor muziek de *lesvormen meer klantgericht aanbieden*.

* De *doorstroming* op het gebied van de beeldende vorming vergroten.

* Een *nauwere samenwerking met de amateursector* aangaan door:

- intensivering van de opleidingen in het belang van de kwaliteitsverbetering.

* *Nieuwe cursussen initiëren*, bijvoorbeeld op het gebied van literaire vorming in samenwerking met Bibliotheek Breda.

Ten aanzien van de **relatie met het onderwijs** denken we aan:

* Het *samenstellen van een educatief aanbod* voor kinderen van zowel basis- als voortgezet onderwijs tot de leeftijd van ca. 15 jaar.

Een dergelijk aanbod zal daar waar nodig in samenwerking met het Brabants Instituut voor de Steunfunctie Kunstzinnige Vorming (BISK) ontwikkeld worden.

* Mede ten laste van de begroting onderwijs zullen aanvullende kunsteducatieve activiteiten worden ingericht.

* De *steunfunctie onderwijs* binnen De Nieuwe Veste tot een specialisatie te maken.

Met "steunfunctie" bedoelen wij die activiteiten die erop gericht zijn de kunstzinnige betrokkenheid binnen het reguliere onderwijs te versterken. Naast het aanbod denken wij daarbij aan begeleiding en instructie van en aan onderwijsgeevenden en de relatie met de

vakopleiding.

* *Het ontwikkelen van gezamenlijke projecten* met betrekking tot kunsteducatie door het onderwijs en de culturele instellingen. Dit in aansluiting op eerder genoemd educatief aanbod. Het is de bedoeling dat daartoe een platform wordt opgericht met daarin vertegenwoordigers uit het onderwijs en de culturele instellingen.

* *Deelname aan projecten*, naast het reguliere onderwijs, als bijvoorbeeld de "verlengde schooldag".

Volledigheidshalve merken wij hierbij op dat een kunsteducatief aanbod zich niet alleen beperkt tot De Nieuwe Veste, maar alle professionele culturele instellingen en zelfs sommige particuliere organisaties aangaat.

Voor wat betreft de **bemiddelingsfunctie** het volgende:

Deze functie moet:

- een service-instituut zijn voor de amateursector
- faciliteiten bieden
- samenwerken in projecten
- adviseren en ondersteuning
- activiteiten van derden begeleiden. Deze zijn vaak toegesneden op specifieke doelgroepen, die de instroom naar de reguliere kunstzinnige vorming kunnen bevorderen.

Bovenstaande maatregelen maken de kunstzinnige vorming belangrijk in de relatie tussen vraag en aanbod. Daarmee willen wij een voorbeeldfunctie creëren op het gebied van de cultuureducatie in brede zin.

5. Cultuurhistorie

Elke samenleving laat sporen na van zijn bestaan. En elke samenleving wordt op zijn beurt geconfronteerd met zulke sporen. Sporen, omvangrijk in aantal en vorm, tastbaar en ongreepbaar: boeken, documenten, voorwerpen, beelden, landschap, gebouwde omgeving, verhalen en overleveringen of herinneringen. Samen vormen ze ons individuele en ook ons collectieve geheugen en daarmee onze identiteit.

Daarom wordt in deze nota de cultuurhistorie bij herhaling genoemd als instrument om het bewustwordingsproces naar en over ons verleden helder te krijgen.

Cultuurhistorie moet een publiek bezit worden. De weg ernaartoe moet op jonge leeftijd beginnen en past heel goed in de cultuureducatie zoals die ons voor ogen staat. Daarin zitten elementen als een breed aanbod van cultuuractiviteiten, publikaties, tentoonstellingen, rondwandelingen, lesbrieven, theatervoorstellingen, concerten en de daarbij behorende doe-activiteiten.

Maar het gaat niet alleen om de jeugd. In een steeds gevarieerder samengestelde samenleving is sprake van veel meer doelgroepen. Al eerder werd de multiculturele samenleving genoemd. We bedoelen daarmee de mensen wier oorsprong buiten Breda, ons land of Europa ligt. En binnen alle bevolkingsgroepen zijn daar de jeugd, de jongeren, de ouderen, de studenten enz. Voegen we bij dit alles nog het feit dat, als gevolg van het vervagen van grenzen, het herkennen van de oorsprong steeds lastiger wordt, dan zijn er redenen te over om de cultuurhistorie tot speerpunt van beleid te maken en te vertalen in een aantrekkelijk educatief aanbod.

Het is niet zonder reden dat in de afgelopen jaren de belangstelling voor onze "sporen" toenam: archeologie, bouwhistorie en monumentenzorg hebben daar belangrijk aan bijgedragen. Vaak op zichzelf, soms samen.

In de komende jaren zullen interessante cultuurhistorische presentaties mogelijk worden door de nieuwe huisvesting van Breda's Museum en Archeologie. Daarbij is een integratie voorzien van de collecties en het beheer van zowel de museumcollecties van het Stedelijk en Bisschoppelijk Museum als die van Archeologie. Bovendien wordt de mogelijkheid onderzocht van samenvoeging met de publieksfuncties van het Gemeentearchief. Het hoofdgebouw van de Chassékazerne kan als museum in deze nieuwe functie uitgroeien tot een cultuurhistorisch centrum waar alle hierboven genoemde elementen - historie van stad en streek, invloed en effect van migratie, industriële geschiedenis en archeologisch vondstenmateriaal - in samenhang getoond kunnen worden.

Archeologie neemt daarbij een bijzondere plaats in. Gedurende een reeks van jaren hebben belangwekkende opgravingen plaatsgevonden die ons meer hebben verteld over de geschiedenis van de stad en haar vroegere bewoners. De voortgaande ontwikkeling van de stad maakt ook in de toekomst opgravingen nodig, omdat het vaak de laatste kans is om de sporen uit het verleden nog te kunnen ontdekken en te onderzoeken. Conservering, beheer, presentatie en educatie zullen in de nieuwe constellatie tot optimale ontwikkeling kunnen komen.

Aan het werkterrein van de cultuurhistorie verbinden we twee van de drie doelstellingen van deze nota. We noemen daarbij in het bijzonder "de grotere publieksdeelname" inclusief het element cultuureducatie en een "herkenbaar cultureel imago".

Om die doelstellingen te verwezenlijken zijn de volgende actiepunten nodig:

Huisvesting en organisatie

Daarbij denken we aan:

* *Samenwerking* van Breda's Museum, Archeologie en de cultuurhistorische publiekstaken van het Gemeentearchief.

* *De deprivatisering* van Breda's Museum en omvorming tot een vakdirectie binnen de dienst Cultuur.

* Gefaseerde ontwikkeling van de *gezamenlijke huisvesting* in de Chassékazerne.

* Een *budget* dat is afgestemd op de ontwikkeling van de huisvesting en de daarin te verrichten taken.

Museum

Bij dit onderdeel gaan we uit van:

* Een *vaste expositie van de historische collectie* waarbij uitbeelding van geschiedenis voorop staat. Dat houdt in dat museumvoorwerpen waar **mogelijk** een rol spelen, maar dat aan de maakbare geschiedenis hoge prioriteit wordt toegekend. De presentatie-technieken moeten een hoge vertel- en attractiewaarde hebben.

* Een *vaste expositie van het eigen bezit en in bruikleen te verkrijgen voorwerpen* van kunst en kunstnijverheid, representatief van karakter, schatkamer van de stad.

* *Wisselende tentoonstellingen* met zowel historische als cultuur- of kunsthistorische onderwerpen.

* De *organisatie van educatie op structurele basis*, met name gericht op doelgroepen als onderwijs en vorming.

We spreken daarbij over twee vormen waarin dat aanbod wordt gepresenteerd:

Actief: d.w.z. een geprogrammeerd aanbod in cursorische zin voor onderwijs en andere specifieke werkvelden.

Passief: d.w.z. opzet en uitwerking van presentaties in tentoonstellingen, toelichting op monumenten en publikaties.

* Het *ontwikkelen van het museum als productiecentrum* van exposities en presentaties op cultuurhistorisch gebied, binnen en buiten Breda.

* *Realisering van een museumformule* die recht kan doen aan de dynamiek in de geschiedenis zelf. Een formule, die zich openstelt voor andere culturen of culturele achtergronden (topologisch museum) in een samenwerkingsverband met het Rijksmuseum voor Volkenkunde (bruikleenovereenkomst).

* Het instellen van een *voorziening ten behoeve van de collectievorming*

Archeologie

In een afzonderlijke nota zullen voorstellen gepresenteerd worden over:

* De *financiering* van archeologische opgravingen: moeten de kosten van opgravingen onderdeel zijn van (bouw)projecten of moet er een structureel opgravingsbudget beschikbaar komen? Te verkrijgen sponsorgelden zullen zich meestal beperken tot educatieve projecten en bijzondere publicaties.

* *Actualisering van het beleid* op basis van de implementatie van het Verdrag van Malta (de "verstoorder betaalt"), de cultuurhistorische samenwerking en de uitbreiding van het gemeentelijk grondgebied.

Monumenten

Monumenten maken deel uit van het cultuurhistorisch erfgoed. Het beleid en de uitvoering daarvan liggen bij de afdeling Welstand Architectuur en Monumenten (WAM) van de dienst RME. In samenspraak met deze afdeling kan inhoudelijke ondersteuning van het beheer, de restauratie en renovatie van oude gebouwen **met** behulp van (bouw)historisch onderzoek en advisering tot stand komen. De informatie **over** de historische bebouwing van de stad en zijn omgeving kan in goed overleg binnen het in deze nota gestelde verder gestalte krijgen.

Daardoor zal het ook mogelijk worden te werken aan de versterking van de toeristische en representatieve uitstraling van Breda. Tevens kan samenwerking met particuliere organisaties als Grote Kerk, VVV, Economische Zaken en Heemkundige Kring hier een extra bijdrage in betekenen.

6. Literatuur en informatie

Het boek zal nooit verdwijnen. Er zullen altijd schrijvers zijn die hun verbeelding aan het papier toevertrouwen. En dus blijven er ook lezers.

Het is bekend dat het boek bij de generatie van vóór 1950 een belangrijkere plaats inneemt dan bij die van ná 1950. Een van de oorzaken van dit fenomeen ligt bij de opkomst van de elektronica.

Mensen gaan tegenwoordig ook anders om met boeken. De vrije tijd van de burgers is toegenomen en het aanbod aan mogelijkheden om deze tijd in te vullen heeft daarmee minstens gelijke tred gehouden. Het overaanbod aan informatie en informatiedragers leidt tot kiezen, zappen en tot een kritische, veeleisende houding ten opzichte van de inhoud van het gebodene. Dat neemt niet weg dat het boek als cultuurdrager van buitengewoon belang blijft. En daarom is het voor de kwaliteit van de samenleving nodig dat het leesgedrag van de bevolking - autochtonen en migranten - op een hoog peil staat. Vanuit die culturele invalshoek blijft het een van de belangrijkste taken van de bibliotheek om de samenleving geletterd te houden. Niet alleen in technische zin, maar vooral door het besef bij te brengen dat lezen een avontuur is dat de geest verrijkt.

De basis hiervoor ligt voor een groot deel in het onderwijs. Maar ook buiten schoolverband zijn activiteiten denkbaar die op de leesbevordering van zowel jonge kinderen als ouderen en migranten gericht zijn.

Bijvoorbeeld activiteiten die de mensen prikkelen om (weer) te gaan lezen zoals:

- literaire avonden
- lezingen
- ontmoetingen met schrijvers.

Samenwerking met het particulier initiatief (Stichting Letteren en Stichting Literaire Activiteiten Breda) maar ook met het Chassé Theater ligt hier voor de hand. En in de meer actieve sfeer kunnen cursussen in samenwerking met De Nieuwe Veste de belangstelling voor lezen en literatuur vergroten.

De technische ontwikkelingen van de laatste jaren hebben grote invloed gehad op de samenstelling van de bibliotheekcollectie. Naast het gedrukte woord zijn daar nieuwe informatiedragers als CD-i en CD-rom bijgekomen. Deze media oefenen een grote aantrekkingskracht uit op de consument. Als mensen zich willen verpozen geven zij in toenemende mate de voorkeur aan geluids- of beeld dragers. Daarmee lijken de mogelijkheden om mensen door de combinatie van beeld, tekst en geluid nog duidelijker en inzichtelijker informatie te verstrekken vrijwel onbegrensd.

De bibliotheek is daarmee de plaatselijke toegangspoort tot kennis, verbeelding en creativiteit. Zij geeft inzicht in heden, verleden en toekomst en vervult vooral de functie van makelaar/bemiddelaar op de informatiemarkt. De bibliothecaris is daarbij door zijn of haar vermogen om te selecteren, te ordenen en te adviseren de gids bij uitstek in die steeds complexere informatiemarkt.

Vanuit onze doelstellingen moet vergroting van de publieksdeelname de hoogste prioriteit voor de bibliotheek zijn. Daarvoor is het van belang dat het informatie-aanbod een afspiegeling is van de actuele trends en ontwikkelingen die zich voordoen, maar ook van wat mensen ooit hebben bedacht en tot stand gebracht.

Concreet moeten de activiteiten daarom gericht zijn op:

* Een *brede toegankelijkheid* door

- gunstige openingstijden
- lage tarieven
- goed afgestemd informatie-aanbod
- grote spreiding

* Het *bevorderen van het leesgedrag* door onder andere ondersteuning te geven aan het reguliere onderwijs (schoolbibliotheekwerk).

Specifiek voor kinderen en jonge mensen valt te denken aan:

- voorleesmiddagen
- ontmoetingen met schrijvers
- literaire avonden
- cursussen in samenwerking met De Nieuwe Veste, particuliere organisaties en andere culturele instellingen.

* Activiteiten die tot doel hebben het *besef bij te brengen voor het culturele erfgoed* en de waardering voor kunst in het algemeen.

* Het ondersteunen van *zelfstudie*.

* Het leren omgaan met *nieuwe informatiedragers*.

* Het bevorderen van de *interculturele dialoog* en het aanmoedigen van de culturele verscheidenheid.

Nieuwe informatietechnologie schept nieuwe mogelijkheden om afstanden te overbruggen. In dat verband is het voor de toegankelijkheid van de informatie van belang dat de bibliotheek met anderen een netwerk vormt (bibliotheken KMA, NHTV, Open Universiteit, Gemeentearchief enz.). Hoe dichter bij huis, hoe beter.

In de toekomst kan dat welhaast zeker vanuit de luie stoel thuis, maar nog belangrijker is het dat vanuit onderwijsinstellingen de catalogus van de bibliotheek ingekeken kan worden.

7. Podiumkunsten en film

De mogelijkheden om podiumkunsten in al zijn facetten te kunnen (laten) zien en horen zijn in de laatste jaren gigantisch toegenomen. Naast bestaande accommodaties als Grote Kerk, Waalse Kerk en Antoniuskerk, zijn er de concertzaal van De Nieuwe Veste en de drie zalen van het Chassé Theater bijgekomen. Ook biedt Chassé Cinema met twee zalen aanzienlijke mogelijkheden voor de film en andere audio-visuele produkten.

Op het gebied van de culturele accommodaties kan de stad een vergelijking met andere steden ruimschoots aan. En als het gaat om de typering van de cultuurvoorzieningen, kan volgens de VNG-normen gesproken worden van een hoog voorzieningenniveau.

Een uitzondering daarop vormen de repetitie-mogelijkheden en huisvesting van (semi-)professionele groepen. Ook op het gebied van de amateurkunst constateren wij een tekort. Wij zullen de mogelijkheden van een cultureel verzamelgebouw nader onderzoeken.

Daarmee zijn we er niet. De faciliteiten zijn er nu wel, maar nu het daarbij horende programma nog.

In alle discussies over programmering(smogelijkheden) is het uitgangspunt steeds geweest: een pluriform aanbod op het gebied van toneel, muziek, muziektheater, musical, cabaret, film en audio-visuele kunsten. Artistieke produkten en vernieuwing naast ontspanning en amusement. Daarmee ontstaat de mogelijkheid en de kans om het publiek opnieuw te binden en (voor een deel) terug te halen uit de concertzalen en theaters van de ons omringende steden.

Onderzoek heeft uitgewezen dat de podiumkunst-liefhebber bereid is om te reizen. Dat zal ook wel altijd zo blijven, omdat Amsterdam geen Breda kan worden of omgekeerd. Waarmee we tegelijkertijd willen zeggen dat we in Breda niet hetzelfde moeten willen doen als in Rotterdam, Antwerpen of Eindhoven.

Afgezien van de daaraan verbonden hoge kosten, zal een uitgebreid symfonisch aanbod altijd voorbehouden blijven aan de centra die daarvoor zijn ingericht. Daarom zal het aanbod in Breda op dit gebied low-profile zijn.

Maar Breda kan zich zeker onderscheiden. Binnen het kader van onze doelstellingen (publieksdeelname, kwaliteit en topkwaliteit en imago van de stad) liggen er met name kansen op de volgende gebieden.

Klassieke muziek en jazz

Hierbij gaat het om:

* Het *verbreden van het aanbod* op het gebied van de *kamermuziek*, in samenwerking tussen De Nieuwe Veste en het Chassé Theater, de *symfonische muziek* en de *jazz* in al haar facetten.

* Een *verdere samenwerking* met het twee-jaarlijkse Muziekfestival West-Brabant kan een belangrijke spin-off betekenen voor het totale aanbod op het gebied van de (klassieke) muziek.

Wel moet worden opgemerkt dat voor de financiering hiervan een beroep op het bedrijfsleven (sponsoring) niet kan uitblijven. Tegelijkertijd realiseren wij ons dat sponsoring op de langere termijn geen structurele oplossing kan bieden.

Popmuziek en eigentijdse muziek

Popmuziek maakt deel uit van de vele vormen van cultuuruitingen en vormt daarbinnen een specialisme. Nieuwe ontwikkelingen, zowel in de vorm als op het gebied van de apparatuur, en ook de verscherpte milieuwetgeving, maken een specifiek voor de popcultuur ingerichte accommodatie nodig. De toenemende publieke belangstelling - variërend in de leeftijd van 22 tot ver in de 40 jaar - vormt daarbij een extra argument.

Daarom is inmiddels besloten om te zorgen voor een betere huisvesting van PARA. Daarmee ontstaat de mogelijkheid om een specifieke profilering van de popmuziek te ontwikkelen met aandacht voor een groot aantal (nieuwe) publieksgroepen, waaronder uiteraard jongeren.

In de programmering willen wij dat:

- het accent ligt op de popmuziek en daarmee samenhangende randgebieden;
- de zgn. "sta"-popconcerten in nauwe samenwerking en afstemming met het

Chassé Theater tot stand komen.

Door de stichting Bredase Actuele Muziek i.o. (BAM) zijn inmiddels initiatieven ontwikkeld voor een programmering op het gebied van de hedendaagse gecomponeerde-en de geïmproviseerde muziek. Deze initiatieven worden met belangstelling gevolgd.

Amusement

Op het gebied van het grootschalig amusement biedt het Chassé Theater mogelijkheden voor een unieke profilering met regionale uitstraling. Langere series amusements-theater, exclusief entertainment en landelijke premières zijn activiteiten die voor de profilering van Breda van groot belang zijn.

Toneel en dans: aanbod en vestigingsplaats

Voor een zeer gevarieerd aanbod van toneel- en dansproducties biedt het Chassé Theater fantastische mogelijkheden. De unieke accommodatie moet een uitdaging zijn om talent, plaatselijk en landelijk, kansen voor ontwikkeling te geven.

Accommodatie, geografische ligging en bereikbaarheid maken Breda bovendien uitermate geschikt als vestigingsplaats voor een rijksgesubsidieerd huisgezelschap. Dat kan ook een belangrijke impuls zijn voor het produktieklimaat in de stad, zowel op het gebied van de (semi-)professionele als de amateurkunst.

Wij gaan de mogelijkheden voor de vestiging van zo'n gezelschap serieus onderzoeken.

Film

Chassé Cinema biedt op dit terrein unieke mogelijkheden. Door de aanwezigheid van twee zalen kan het aanbod op het gebied van de kunstzinnige film en de arthouse-cinema een belangrijke impuls krijgen.

Naast prolongatie- en premièrebeleid liggen er kansen voor intensieve contacten met:

- de plaatselijke en provinciale producenten
- de film- en audio-visuele opleiding van kunstacademie St. Joost
- en het Nationaal Instituut voor de Animatiefilm in Tilburg.

Amateurkunst

Veel podiumkunstproducten worden ontwikkeld door amateurs. In deze nota werd al eerder aangegeven dat de relatie tussen het beroeps- en amateurbereik tot beïnvloeding over en weer leidt. Bovendien kunnen de kleine podia een bijdrage leveren aan de infrastructuur (bijvoorbeeld experimenten). Daarom verdient de amateursector de steun van de professionele instellingen. Al eerder hebben wij uitgesproken dat het gebruik van accommodaties tegen aanvaardbare prijzen mogelijk moet blijven.

Educatie

Op het terrein van de kunsteducatie bestaan verschillende initiatieven voor jeugd (jeugdtheater), jongeren en studenten. Ook hier geldt dat andere doelgroepen daar nadrukkelijk bij betrokken moeten worden. Enerzijds kan dat tot uitdrukking komen in het gezamenlijke aanbod, anderzijds door in de programmering accenten aan te brengen. Dat laatste betreft ook het samenwerken met particuliere organisaties, in bijvoorbeeld festivals, die bepaalde bevolkingsgroepen tot hun doelgroep rekenen.

HOOFDSTUK V

ORGANISATIE

Op verschillende plaatsen in deze nota wordt betoogd dat succesvol cultuurbeleid afhankelijk is van:

- de inzet van instellingen en organisaties
- de aandacht voor kwalitatief potentieel
- het gezicht van de stad
- informatie
- samenwerking
- afstemming en communicatie.

Naast organisatorische en praktische redenen, vormen elementen als samenwerking en afstemming belangrijke argumenten om De Beyerd, Bibliotheek Breda, Breda's Museum en De Nieuwe Veste in één Dienst Cultuur onder te brengen. Maar ook samenwerking en afstemming met niet-gemeentelijke instellingen en organisaties behoren daartoe.

Hoewel de verschillende vakdirecties ieder een eigen verantwoordelijkheid op een specifiek terrein behouden, is het van belang dat er één aanspreekpunt binnen de dienst en dus ook binnen de gemeente bestaat.

Bureau Cultuur

Bureau Cultuur heeft die functie en is daarmee de spil binnen de dienst.

De medewerkers van dit bureau houden zich bezig met de ontwikkelingen op het gebied van kunst en cultuur die leiden tot beleidsadvisering ten behoeve van de bestuurlijke besluitvorming.

Daartoe behoort ook:

- onderzoek naar bewegingen in de samenleving
- oppakken van de behoefte die vanuit de bevolking wordt geventileerd
- en het nagaan of en op welke wijze verschillende bevolkingsgroepen een (actieve) rol kunnen spelen op het gebied van kunst en cultuur.

Tegelijkertijd moet Bureau Cultuur *hét service-bureau* worden voor burgers, verenigingen, instellingen en groeperingen. Men moet er dagelijks terecht kunnen voor:

- * *subsiëring in het algemeen*
- * *subsidie-mogelijkheden voor bijzondere activiteiten*
- * *advies en hulp bij subsidie-aanvragen* bij derden (bijvoorbeeld provincie of rijk)
- * *vergunningverlening*
- * *het zoeken naar externe financiers/sponsoring enz.*
- * *het direct oplossen van problemen*, ook als het andere diensten aangaat.

Niet alleen service dus, maar vooral het waarmaken van de één-loket-functie. Het bureau is voor buitenstaanders een gids door de gemeentelijke organisatie, trouble shooter voor het oplossen van problemen en verkenner voor de ontwikkelingen in het veld.

Een belangrijke taak bij dit alles is het voeren van een goede communicatie tussen overheid, instellingen en particulier initiatief. Bureau Cultuur moet daarvoor *hét informatiepunt* zijn.

Daarvoor is het nodig dat:

- het bureau goed geïnformeerd is en wordt over alles wat zich op het gebied van kunst en cultuur afspeelt. Een culturele agenda kan daarvan het resultaat zijn.
- het bureau nadrukkelijk aanwezig is en een goed relatiebeheer opbouwt met het "veld". Daaronder verstaan we bedrijfsleven, particulier initiatief en amateurgroeperingen, provinciale- en rijksoverheid en Europa.

Het leggen van in- en externe dwarsverbanden en het stimuleren van samenwerking behoren daar ook toe.

Een belangrijk aspect bij communicatie vormen de media. Vanuit onze doelstelling om de publieksdeelname te vergroten, kunnen de media belangrijke prikkels geven. Met name op het gebied van kunst en cultuur dienen zich interessante ontwikkelingen aan. Eén daarvan is het "Kunstkanaal" dat tot nu toe slechts in beperkte gebieden via de kabel te zien is. Wij zullen ernaar streven Kunstkanaal ook op het Bredase net te brengen.

Intensivering van de publiciteit kan bereikt worden door het benutten en stimuleren van de pers om publiciteit te bewerkstelligen. Daarnaast moet er aandacht komen voor het ontwikkelen van een medium waarin de culturele activiteiten aan het publiek kenbaar worden gemaakt. Samenwerking met de vakopleiding moet daarbij niet worden uitgesloten.

Bij ons streven om de deelname van de bevolking aan cultuuruitingen in de komende jaren te vergroten behoort een adequate organisatie. Hoewel de verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke programma's in de eerste plaats bij de culturele instellingen en organisaties behoort te liggen, zal het nodig zijn deze gecoördineerd aan te bieden. De coördinatie van de educatieve functie ligt naar onze mening bij Bureau Cultuur.

HOOFDSTUK VI

FINANCIERING

Huidige stand van Zaken

Het budget voor cultuur bedraagt in 1996 f 26.448.857 (inclusief f 6,4 mln voor het Chassé Theater). Het budget vormt daarmee 10% van het totale gemeentelijke budget. Per hoofd van de bevolking (1995: 129.968 inwoners) geeft Breda daarmee f 203,50 per jaar uit.

Grofweg is dit bedrag opgebouwd uit:

- kapitaallasten van investeringen in gebouwen en bedrijfsmiddelen
- personeelskosten
- huisvesting en activiteiten.

(Produkt)Fondsen

Voor verschillende onderdelen binnen de kunstbedrijven bestaat fondsvorming, omdat het werken met jaarlijkse begrotingsbedragen niet past.

Voorbeelden:

- fonds artistieke werken t.b.v. aankopen en opdrachten voor kunst in de openbare ruimte en stadscollectie
- fonds aankopen museale collectie(s).
- fonds t.b.v. huur-instrumenten De Nieuwe Veste

Reserves

Voor mee- en tegenvallers in de bedrijfsvoering bestaat een dienstbedrijfsreserve.

Nodig in de toekomst

In deze nota worden voorstellen gepresenteerd waarvoor middelen gegenereerd moeten worden; Aanvulling is daarbij noodzakelijk.

Instelling produktreserves

Op de beleidsterreinen van bijvoorbeeld aankopen en opdrachten van kunst in de openbare ruimte en aankopen t.b.v. museale collectie doen zich dikwijls onvoorziene en/of onvoorspelbare mogelijkheden voor. Soms is er geen aanbod; dan weer een groter aanbod dat het gelijkmatig jaarbudget overschrijdt. Daarvoor is het passend t.b.v. een gelijkmatig jaarbudget hiervoor produktreserves in te stellen. Overigens is het gemeentelijk beleid erop gericht het aantal reserves zo beperkt mogelijk te houden.

Budgettaire ontwikkelingen

De geschetste beleidsontwikkelingen en aspiratieniveau van het toekomstig cultuurbeleid in de stad Breda kunnen niet worden gerealiseerd binnen de huidige budgettaire middelen.

Het college van burgemeester en wethouders is van mening dat naast een mogelijke (geringe) herschikking van het cultuurbudget voor activiteiten er in 1996 een eenmalige verhoging van het budget ad f 150.000 noodzakelijk is. In verband met de gemeentelijke herindeling neemt de gemeenteraad geen beslissingen over de begroting 1997. Dit is een bevoegdheid van de nieuwe gemeenteraad.

Nieuw beleid 1997-2000

Nieuwe ontwikkelingen die in deze nota zijn aangegeven en die een uitbreiding van het voorzieningen en/of activiteitsniveau inhouden, zullen separaat aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

SAMENVATTING EN WERKPLAN 1996

Alles wat mensen maken, denken, weten of denken te weten, de wijze waarop ze zich van hun gevoelens bewust worden en vorm geven aan hun handelen, behoort tot het brede gebied van de cultuur.

Niet ieder mens krijgt van huis uit de bagage mee die nodig is om binnen de veelheid van cultuuruitingen zelfstandig door te dringen tot de zin der dingen.

Overheden, cultuurmakers en instellingen hebben de bijzondere taak om zoveel mogelijk mensen te betrekken bij kunst en cultuur en hen te begeleiden naar een eigen kunstbeleving.

Het steeds nadrukkelijker multiculturele karakter van de veranderende samenleving, maar ook de enorme technische ontwikkelingen vragen om een actualisering van het beleid.

Breda heeft vele mogelijkheden voor een aantrekkelijk cultuurklimaat voor zowel de stadgenoten als de toeristen of passanten.

Er zijn goede accommodaties die geconcentreerd en op loopafstand van elkaar liggen en mogelijkheden bieden voor een breder aanbod en een veelheid van activiteiten.

De stad heeft een onmiskenbare historische sfeer die echter nog onvoldoende in samenhang uitgebuit wordt. De geschiedenis van stad en streek is bijzonder rijk en verdient het om publiek bezit te worden. Dat betekent aanpassing van de organisatie en het ontwikkelen van historisch/toeristische activiteiten in samenwerking met het particulier initiatief.

De beeldende kunst geniet weliswaar waardering, maar de stad zal meer inspanningen moeten verrichten om kunstenaars aan zich te binden door het bieden van goede faciliteiten en ontwikkelingskansen. Ook het aantrekken van kunstenaars en voorzieningen past in dit beleid. Het amateurleven op het gebied van muziek, dans, toneel en beeldende kunst kan rekenen op steun van de overheid. Daarbij wordt het kwaliteitsaspect een belangrijker legitimering voor subsidieverstrekking.

Initiatieven en experimenten leveren een bijdrage aan het kunstklimaat en zullen daarom steeds gestimuleerd worden.

Bureau Cultuur moet ten behoeve van de samenhang der delen binnen de dienst Cultuur hét centrum van informatie worden.

Dat de effecten van de hierboven genoemde noodzakelijke inspanningen op de langere termijn van invloed zullen zijn op de culturele waarden binnen een samenleving, een stad, is onmiskenbaar.

Daarom hebben wij de volgende keuzes bepaald (hoofdstuk III):

- het vergroten van de publieksdeelname, actief en receptief, waarbij de kunsteducatie in samenwerking met het onderwijs een van de belangrijkste is;
- het verhogen van kwaliteit door het bieden van faciliteiten en ontwikkelingskansen voor stedelijke en (inter)nationale kunstenaars en kunstproducties;
- het ontwikkelen van een herkenbaar cultureel imago: met behulp van cultuurhistorie, beeldende kunst, evenementen en manifestaties en in samenwerking met gemeentelijke diensten en particulier initiatief.

Met het formuleren van doelstellingen alleen zijn we er echter niet. Hoewel in deze beleidsnota soms voorbeelden worden genoemd ter onderbouwing van de doelen, is het allereerst nodig ons "instrumentarium" nader te omschrijven.

Onderstaand is een werkplan toegevoegd waarin de actiepunten voor 1996 zijn opgenomen.

WERKPLAN EN ACTIEPUNTEN 1996

Amateurkunst

1. Instellen platform amateurkunst.
2. Instellen stimuleringsfonds amateurkunst.
3. Cultureel verzamelgebouw:
Ten behoeve van repetitiemogelijkheden amateursector, huisvesting (semi-)professionele organisaties en kleinschalige podiumactiviteiten.

Initiatieven en experimenten

4. Nieuwe beschrijving subsidievoorwaarden/-criteria:
 - Richtlijnen voor aanvraag
 - Toetsingselementen
 - Data waarvoor ingediend moet worden en antwoordtermijn
 - Beoordelingscommissie (ad hoc voor grotere manifestaties, festivals etc.)
5. Festivals.
Met de organisatoren van festivals die voldoen aan de criteria en aangetoond hebben een belangrijke functie in het culturele leven in Breda te vervullen zullen meerjarenafspraken worden gemaakt t.b.v. het voortbestaan.

Beeldende Kunst

6. Bevordering beeldende kunst.
 - De voorwaarden/criteria duidelijk formuleren.
 - Eenmalige extra subsidie aan Lokaal 01.
 - Verhoging subsidie aan VAK.

Kunsthouding/vorming/kunst- en cultuureducatie

7. Gebundeld aanbod aan het onderwijs:
 - Bestaand aanbod - muziek, beeldende kunst, literatuur, theater - in samenwerking met het BISK aan het basisonderwijs en onderbouw voortgezet onderwijs aanbieden.
 - Onderwijs ondersteuning bieden om het aanbod in het leerplan op te nemen.
 - Na opening Breda's Museum het aanbod verbreden met cultuurhistorie op basis van productie en programmering van Breda's Museum, al of niet in samenwerking met Gemeentearchief, monumentenbeheerders of usea elders.
 - Instellen en beheren fonds voor cultuureducatieve activiteiten.

Cultuurhistorie

8. Realiseren Breda's Museum:
 - eerste openstelling (in 1997)

Podiumkunsten

9. Para:
 - Na herhuisvesting kan PARA zich ontwikkelen tot een (regionaal) poppodium, waarbij ervan wordt uitgegaan dat de exploitatie binnen de beschikbare middelen tot stand komt.
10. Aantrekken huisgezelschap:
 - De mogelijkheden voor vestiging van rijksgesubsidieerd gezelschap in Breda worden onderzocht.

Maart 1996.

BIJLAGEN

Bijlage 1: OVERIGE AKTIEPUNTEN (1997 en volgende jaren)

Amateurkunst

11. Nieuwe subsidieregeling amateurkunst:
 - kwantitatieve en kwalitatieve criteria; o.m. prestatieafspraken
 - periodieke kwaliteitstoetsing
 - meerjarenafspraken (indien past binnen gemeentelijke werkwijze)

Beeldende kunst

12. Structuurplan kunst in de openbare ruimte.
Commissie voor beeldende kunst in overleg met Stadsbeheer.
13. Nieuwe richtlijnen inzet 1,5% regeling.
De bedragen van de toepassing van de 1,5% regeling bij kleine projecten te reserveren/samen te voegen.
14. Stadscollectie.
Herformuleren aankoop-, beheer- en presentatiebeleid stadscollectie.

Cultuurhistorie

15. Cultuur-toeristisch aanbod ontwikkelen:
 - In samenwerking met EZ, VVV, Grote Kerk e.a. een beleidslijn uitzetten voor een toeristisch cultuur-historisch concept. Een eerste aanbod maken met inschakelen van NHTV.
 - Aanbod verbreden of vooraf laten gaan door een cultuur-toeristisch aanbod (beeldende kunst, podiumkunsten).

Literatuur en informatie

16. Catalogus bibliotheek aansluiten op datacommunicatienet:
 - Lokaal informatienetwerk opbouwen i.s.m. onderwijsinstellingen, gemeentelijke informatie diensten en particuliere organisaties .
 - Onderwijsinstellingen de mogelijkheid bieden de catalogus van de bibliotheek te raadplegen, via Internet of modemverbinding.

Organisatie en communicatie

17. Reorganisatie Bureau Cultuur t.b.v.
 - de één-loket functie (servicebureau)
 - coördinatie educatieve activiteiten
 - informatie- en communicatiepunt (culturele agenda)
 - relatiebeheer
 - initiëren/coördineren incidentele en structurele overlegvormen.
18. Budgetsysteem:
Ontwikkelen van een budgetfinancieringssysteem waarin per organisatie/vakdirectie - naast afspraken over de te leveren prestaties - ook een relatie wordt gelegd tussen de hoogte van de gemeentelijke bijdrage en de eigen inkomsten binnen de vastgestelde exploitatie.
19. Publieksdeelname.
Structureel zal gewerkt worden aan een goede aansluiting van vraag en aanbod (doelgroepenbeleid, produktontwikkeling, kunsteducatie). De jaarwerkplannen en jaarresultaten zullen daarop worden getoetst en zonodig bijgesteld.

Media

20. Kunstkanaal:
Onderzocht zal worden of het Kunstkanaal op het Bredase kabelnet kan worden geplaatst.

Bijlage 2: Overzicht culturele instellingen en organisaties

Amateurkunst

- ATOB : Amateur Toneel Overleg Breda
Korenkontakt : Stedelijk overleg koren
HaFa-overleg : Stedelijk overleg harmoniën/fanfares/drumbands

Beeldende Kunst

- De Beyerd : Centrum voor Beeldende Kunst - tentoonstellingen
Artotheek : Kunstuitleen: bemiddeling tussen productie en afname
Lokaal 01 : Experimenteel, grensverleggend, confronterend
VAK : Vereniging Atelier Kunstenaars
Fundament : Productie- en presentatieplatform van hedendaagse kunst - internationale tentoonstelling in Park Wolfslaar
Cie. BK : Advisering aan college van B&W
BOA : Belangenvereniging plaatselijke kunstenaars
NBKS : Nieuwe Brabants Kunststichting - bemiddeling, voorlichting, documentatie Brabants kunstenaars
St. Joost : Kunstvakopleiding
VVK : Voorzieningsfonds voor kunstenaars

Kunstzinnige Vorming

- De Nieuwe Veste : Centrum voor kunst en muziek

Cultuurhistorie

- Breda's Museum : Collectioneren, restaureren, beheren, tentoonstellingen
Archeologie : Opgravingen, onderzoek, conserveren, restaureren, publiceren, tentoonstellingen
Gemeentearchief : Publiekstaken op het gebied van cultuurhistorie
WAM : Bureau Welstand, Architectuur en Monumenten
Heemkunde : Heemkundige Kring Breda
De Oranjeboom : Geschied- en oudheidkundige vereniging De Oranjeboom
AVB : Archeologische Vereniging Breda

Bibliotheek

- Bibliotheek Breda : Informatie, documentatie, media (boeken, cd, video, CD-i, CD-rom), literaire activiteiten

Podiumkunsten

- Chassé Theater : Muziek, dans, toneel, musical, cabaret, opera/operette, muziektheater, (kunstzinnige) film, amateurs
PARA : Podium voor popmuziek

Bijlage 3: Literatuurlijst

Pantser of Ruggegraat, uitgangspunten voor cultuurbeleid
A. Nuis, staatssecretaris OC&W, juni 1995.

Handboek Cultuurbeleid, Vuga.

drs. W. Veldheer: Overheidsbemoeyenis in historisch perspectief (HBC).

drs. A.G.J. Entius: Het huidige overheidsbeleid (HBC).

drs. R.L.C.I. Julien: Financiering van de cultuur in Nederland (HBC).

drs. R.L.C.I. Julien/L.T.Rozema: Gemeentelijk kunstbeleid vergeleken
faculteit Bedrijfskunde Universiteit Groningen, 1991.

drs. C.H. Wijn: Gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid (HBC).

drs. H.J.M: Akkermans: Cultuurspreiding voor het cultuurbeleid (HBC).

drs. R.A.M. Kooyman/mevrouw B. Colpaart: Kunsteducatie (HBC).

drs. R.A.M. Kooyman: Amateurkunst (HBC).

P. van Beek/W. Knulst: De kunstzinnige burger, SCP 1991.

Strategische visie kunst, cultuur en onderwijs, gemeente Maastricht 1992.

Beleidsnota Kunst en Cultuur, gemeente Eindhoven 1993.

Burgerenquête 1994, gemeente Breda.

Positionering Breda als Cultuurstad, gemeente Breda B&O, 1995.

Historisch erfgoed in samenspel: notitie over samenwerking en reorganisatie in het beheer en gebruik van historisch erfgoed in Breda, gemeente Breda 1994.

J. Grosfeld: Een topologisch museum, 1993.

Manifest over de openbare bibliotheek, UNICEF 1994.

Programakkoord 1994.

Alles voor de Kunst: cultuurbeleid in Groningen 1996-1999 (1995)

Aandachtspunten in gemeentelijk bibliotheekbeleid, VNG 1995

VNG-notities voorbereiding Kunstenplan 1997-2000

Kunst op de groei, vooradvies ten behoeve van de cultuurnota, Raad voor de Kunst 1995

Een toekomst voor Cultuur, cultuurvisie gemeente 's-Hertogenbosch 1992

P.R.O.F.I.E.L. van een Utrechts kunstbeleid, 1994

De podiumkunsten na 2000: naar een nieuw beleid, Berenschot 1995

Kunstgreep of Toverkunst? Kunst en cultuur in het stedelijk beleid van zes Nederlandse gemeenten, Marieke Wagener Universiteit Utrecht, 1994.

Cultuur Centraal in Brabant: nota met uitgangspunten voor het cultuurbeleid van de provincie Noord-Brabant 1996-1999 (1996).